

www.dereta.rs

Nagrada
MIROSLAV DERETA

Urednik
Zoran Bognar

Žiri u sastavu:
Zoran Bognar, Jasmina Ahmetagić
i Petar V. Arbutina
na jedanaestom *Deretinom* konkursu
za neobjavljeni roman
dodelio je ovoj knjizi Nagradu
„Miroslav Dereta”
za 2016.

Uz podršku
Gradske opštine Čukarica

Copyright © ovog izdanja *DERETA*

BRANKA SELAKOVIĆ

Glineni kralj

Beograd
2016.
DERETA

Ja mrzim zimu kad mora da se spava da bi se moglo živeti. Mrzim i proleće, gde bi trebalo da imamo um probuđenih mušica da bi se mogli radovati njihovom radošću. Mrzim i leto, vreme zadaha i crva. Ja volim jesen. Ja volim taj dan, dan veselog umiranja.

Milutin Uskoković

I

Taj mali čvor među mojim nogama peče i svrbi. Razdirem kožu dok ga češkam mislim jer na to mesto ne smem spustiti prste u javnosti. Moj ud, kao priraslina na čvoru, mlohav je. Ako bi i pomislio kojim čudom da podigne glavu u jutarnjoj erekciji, lakše bi mi bilo da ga odsečem nego da doživim opet tu vrstu nelagodnosti. Nije bilo lako doći do tog stepena samokontrole, ali sam morao i to u punoj muškoj zrelosti. Ono što mi je ostalo od života i ponosa, bar dok hirurk ne zasuče rukave, utrošiću na ono što najviše volim da radim: čitanje knjiga, gledanje detektivskih serija i ispijanje alkohola, ali ne ovim redom.

Pomislio sam da napišem knjigu o svom životu. Pisanje mi je oduvek dobro išlo. Učestvovao sam na nekoliko literarnih konkursa. Moje dve priče objavljene su u *Antologiji novije srpske pripovetke* i u *Pripovedaju amateri*. Uredništvu se posebno dopao moj nihilistički pristup seksualnoj revoluciji. Ne znam kako su oni doživeli da, kada pišem o seksu, mislim na nihilizam kada sam jasno, a to je pametnom čitaocu dovoljno, napisao da je *konstantno upražnjavanje telesnih aktivnosti u vlažnom ženskom međunožju imperativ svakog priplodnog muškarca*.

A onda sam pričao o nepodobnim ljubavima, o homoseksualnosti, o ličnom fetišizmu i o prvoj masturbaciji. Njima se to dopalo. Da je moje pravo ime stajalo zapisano ispod priča, tekst bi bio prigodnije, smirenije napisan. Ovako, kao kakav loš nadrealistički umetnik, imao sam pseudonim. Danas bi mnogi rekli *passé*, ali kada se prikrijemo iza laži, zamaskiramo svoj pravi identitet, dizgini popuštaju i bujica iskrenosti i potajnih želja može se sliti na papir bez posledica. Jedino ako tajna policija nije namerala da baš vas pronade. Od takvih njuškala se ne može skriti. Ivan Sedlar, tako sam se predstavljao u svojoj kratkoj karijeri pisca i novinara.

Za sebe sam želeo nešto više a ne samo isprazno opijanje i baljezganje u *Klubu književnika*. Ipak u ličnoj biografiji stoji i taj podatak da sam jednog našeg poznatog pisca ošamario u istom tom klubu jer je rekao da je Andrić pička. Nisam ga tukao samo ja, bila su tu još dva pesnika i jedan književni kritičar. Kasnije je taj isti pisac, a živo ga se sećam onako okrvavljenog i plačnog, dobio Andrićeve nagradu. Posle te tuče odlučio sam da okačim pero o klin i ne napišem više nijedan umetnički redak, ni ljubavno pismo. Najduže što sam želeo da pišem bila je dopisnica. Kratko i jasno. *Pozdrav iz....* zbog toga sam odmah i odbacio ideju da napišem autobiografiju i opišem svoju svakodnevicu i život koji sam vodio. A i kako bih počeo? *Imam četrdeset godina i mali čvor u međunožju. Čvor koji svrbi, boli i pecka.* Posle tačke bih udahnuo, otpio gutljaj viskija i, zagledan kroz prozor, gledao u liniju spajanja brda i neba. Tu bi bio kraj mog pisanja. Ivan Sedlar bi to daleko bolje napisao, on je bio

čovjek bez obličja, manira, etike, zazora, sa idealnom prošlošću koja seže do bludnog italijanskog kardinala. Takav čovek je svemoćan. Žene ga vole. Tako bi moja biografija zapravo bila priča o Ivanu Sedlaru.

Rodio sam se u malom gradu, ali sam oduvek znao da tu neću umreti. Roditelji su mi bili radnici u lokalnoj fabrici za proizvodnju oružja i municije. Upoznali su se još kao deca. Rođeni iste godine, istog meseca, bili su suđeni jedno drugom. Zajedno su odlučili da napuste selo u kojem su odrasli i da odu u grad, gde su nastavili školovanje, zaposlili se, venčali i rodio sam se ja. U njihovom životu nije bilo nedoumica, ni trzavica. Budili su se u svitanje, vodili me u vrtić, odlazili na posao, zajedno na polusatnu pauzu, vraćali se zajedno kući, usput dolazili po mene u vrtić. Ručak je svakog dana bio tačno u tri, a večera u sedam. Kada bi se završio Dnevnik, čitali bi dnevne novine, pokoju knjigu, razgovarali o sutrašnjem danu i odlazili na počinak. Majka je posle završene srednje pravno-birotehničke škole dobila posao kao sekretarica šefa sektora za proizvodnju municije, a otac je pravio municiju i nije voleo šefa. Majka je uvek bila doterana i mirišljava. U kući je bilo pedantno, čak preterano čisto, a meni je bilo strogo zabranjeno da igračke iznosim iz svoje sobe i razbacujem ih po kući. Kako je mirisala! I biseri su joj mirisali. Kada odlazi u kadu, brižljivo ih skida i stavlja na komodu kraj kreveta, a ja se ušunjam i mirišem ih. Nekoliko puta sam, preterano udišući, zaspivao na njenom jastuku. Nikada me nije budila, već bi se samo ušuškala pored mene. Tek ujutru bi me otac iznosio iz sobe, od tople majke, i

spuštao u moj krevet, prilično hladan. Razbudio bih se, ali im ništa nisam govorio. Iz njihove sobe, tik do moje, nekoliko sekundi kasnije čulo bi se dahtanje i udar krajnice kreveta o zid. Mislio sam da opet menjaju raspored u kući. Otac je bio hladan. Obraćao mi se kao odraslom, vojnički komandovao i uzvikivao kako će od mene napraviti čoveka. Zagrlio me je u životu nekoliko puta, i to najčešće kada sam bio bolestan, pred odlazak u vojsku, kada sam diplomirao i kad sam se oženio.

Nisam video da sam se u bilo čemu razlikovao od druge dece. Roditelji su nam radili u fabrikama, mi smo s ljubavlju gledali njihove izbrazdane ruke, tražili smo zalutale metke u džepovima radničke uniforme ili u cokolama, igrali se drvenim pištoljima i gađali vrane kamašicama odapetim iz ručno pravljenih prački.

Bio sam jedinač i to mi nije smetalo. Kada sam malo odrastao i zapitkivao ih zbog čega je to tako, menjali su odgovore, ali mi je kasnije majka rekla da nisu mogli da podnesu graju u kući. Odrasli su sa mnogo braće i sestara, nikada nije bilo mira, a ni hrane. Odlučili su se za jedno dete i pogodilo se da sam bio muško, što je mom ocu odgovaralo. Majka se nije bunila jer je svoju šminku i cipele mogla da ostavi nasred kuće, takve stvari me nisu zanimalo, bar dok nisam odrastao i želeo da ih skidam sa nogu i zagledam ženska stopala. O, kako su lepa ženska stopala! Tako razmažen od strane silnih tetki, ujni, ujaka, bio sam pravi kralj. Dobijao sam najlepše odelo, igračke, sve što sam pozeleo. A najvažnije je da je kuća bila samo moja, soba je bila samo moja, krevet je bio samo moj. Nisam morao ništa da delim.

Nisam bio usamljen. Uživao sam da se igram sâm dok mi igračke ne dosade, a onda bih odlazio u dvorište ispred dve zgrade u potrazi za prijateljima. Ukoliko nije bilo nikoga, popeo bih se na ostarelu lipu i odatle zavijao kao vuk. Ubrzo bi se okupilo još nekoliko dečaka. To je bila naša lozinka. Kada je prošle godine jedan od mojih drugova iz detinjstva poginuo u saobraćajnoj nesreći, video sam čitulju u novinama, ali nisam išao na sahranu jer se nismo videli godinama, izašao sam na svoj balkon i arlaukao. Ako je tako mrtav i hladan mogao da išta čuje, osećam da se osmehnuo.

Nisam često poboljšavao od tipičnih dečijih bolesti. U prilog tome govori i podatak da sam tokom epidemije zaušaka u školi samo ja prošao bez ijednog simptoma. Tako se desilo i sa ovčijim boginjama. A baš mi je bilo zabavno da budem tufničast i da ne idem dve nedelje u školu. Majka me je vodila kod sve inficirane dece, primoravala me da im stavljam dlanove na lice i da se trljam po obrazima. Nije urodilo plodom. Ali se zato rodila prva ljubav. Zvala se Snežana. Teta Snežana je bila visoka plavuša, bujnog poprsja, snažnih listova koji su sevali ispod kućne haljine koju je nosila jedva skupljenu na boku. Zvala se *haljina na preklop*, skrojena radi lakšeg kopčanja i nošenja tokom obavljanja kućnih poslova. Zbog toga se valjda zvala *kućna* jer se nosila samo po kući. I moja majka je imala jednu. Međutim, dok je moja majka po kući nosila obične papuče, tople, namenjene bakama i dekama, i vunene čarape zbog loše cirkulacije, teta Snežana je nosila nanule sa malom petom i krznom napred. Nokte je lakirala u crveno. Njena kćerka

je učila sa mnom u osnovnoj školi i ne sećam se kako se zvala, ali bila je najbolji đak. Posle neuspele seanse inficiranja ovčijim boginjama, namerno sam počeo da dobijam jedinice samo da bi me roditelji odveli kod nje da mi pomogne u savlađivanju gradiva. Jedina prilika da gledam u njenu majku koja bi na sto stavljala mirisne pečene jabuke ili kolač sa višnjama. Mislim da se i mom ocu dopalo što baš on mora da me odvede na dopunsku nastavu jer majka nema položen vozački ispit. Činilo mi se da se u „fići”, u toku tih pola sata vožnje natrag kući, mešao miris moje majke i teta Snežane, pa me je kasnije bivalo sramota što rođenu majku varam sa *kurvom*. Tako ju je ona nazvala kada je ocu izgrebala lice jedne večeri. Nisam više išao na dopunske časove, a otac mi je pripremio da ću, ako kojim slučajem ponavljam, biti odveden u selo kod dede da kopam njivu ili će me poslati u vojsku. Na moj argument da sam mali da idem u vojsku, lupio mi je šamar. Tri dana mi je zujalo u ušima a sedam sam video duplo. Četvrti razred sam završio s odličnim uspehom. Kako sam to uspeo, ne znam.

Ja nisam imao učiteljicu. Možda je izgledalo čudno, pomalo nakaradno, jer su sva deca imala učiteljice i kupovali su im cveće i poklone povodom Dana žena, a mi smo taj dan umesto učiteljičinog osmeha dobijali kontrolni iz matematike. Toliko o učitelju imam da kažem.

Do tog četvrtog razreda živeli smo kao podstanari kod majčinog ujaka. Imao je kuću i mi smo živeli na spratu, a on i njegova žena, majčina ujna, u prizemlju. Nisu imali dece. Tako da sam i po tom osnovu bio glavni i radio sam šta mi se prohte. Na kraju školske godine

obavestili su me da se pozdravim sa prijateljima jer se selimo u drugi deo grada i upisaće me u novu školu. Bilo mi je svejedno jer sam mislio da od toga neće biti ništa. Jedva sam čekao raspust. Kada mi je prišao učitelj, zagrlio me i rekao da se rastajem ne samo od svog odeljenja već i od škole, odglumio sam da mi je žao. Predsednica odeljenjske zajednice, tetka Snežanina kćerka, predala mi je poklon u ime čitavog razreda i jednu zdelu punu kolača sa višnjama. Šta je bio poklon od učenika, nisam zapamtio, ali su kolači bili od njene majke. Jeo sam ih zamišljajući kako ih je mesila i posipala beličastim, staklastim prah-šećerom.

Leto sam proveo kod babe i dede na selu. Voleo sam babu i dedu. Voleo sam i selo. Pentrao sam se po drveću, kupao se u obližnjem potoku, ubio dva pileta, jedno slučajno dok sam vozio bicikl, a jedno sam odstrelio kamenom ispaljenim iz pračke. Posle umorstva prvog pileta uplašio sam se i sažalio, ali kada ga je deda bacio na smetlište, a kokoška nije plakala za njim jer je imala još pilića, odlučio sam da odstrelim drugo i testiram svoju preciznost. Bio sam evidentno uspešan. Tog leta sam doznao i da sam alergičan na ujed pauka, da volim da štipam rođake za guzove i da se moja muškost izdiže kada se jutrom budim. Pitao sam dedu šta on misli o tome, a on se nasmejao, zasukao brk i pitao me da li bih popio jednu rakijicu. Pristao sam. Moje prvo pijanstvo. Ukus prve rakije bio je opor, plamen, ali slatkast posle nekog vremena. Mrštio sam se, krivio, plazio jezik, nalivao vodu niz grlo ne bih li ublažio vatru, ali sam ispio čašicu do kraja. Ostatak dana sam se teturao po dvorištu. Očev

otac se smejao, a majčina majka, koja je živela dve kuće dalje, čim me je ugledala takvog, odmah je pozvala kćerku i sutradan je žuti „fića” uparkiran u dvorište, a ja sam dobio batine. Na porodičnom sastanku deda se branio i opravdavao svoj čin, a ja nisam smeo da priznam da mislim da sam malo više glumatao nego što mi se vrtelo u glavi. Uz veliki znak uzvika, majka je završila poslednju rečenicu, zabacila kosu preko ramena i ostatak raspusta je protekao u znaku strepnje da se *opajdara*, to su bile babine reči, ne pojavi na kapiji. Tog leta mi majka nije nedostajala, a svakog prethodnog bih se rasplakao dok je žuti „fića” izlazio iz dvorišta. Ovaj put je majka plakala. To mi je rekla sutradan tokom kraćeg telefonskog razgovora koji smo vodili. Kuća mog dede po majci jedina je imala telefon. Kako je to bilo moguće, nisam znao, ali celo selo je dolazilo da razgovara sa svojimima u gradu. Tako je moja baba prva saznavala sve seoske tračeve i novosti. Kasnije su svi kupili telefonski aparat, ali su često imali iste brojeve telefona, bili su *dvojnici*. Kada se podigne slušalica, ponekad se čulo šta onaj drugi razgovara. Tako se i saznalo da je moja tetka trudna a nije udata. Izjadala se rođaci sa kojom smo mi bili dvojnici, a moja baba je sve čula. Ništa nije rekla dedi jer bi je ovaj odmah ubio. Ali sve se na kraju sredilo. Udala se. Dete je rođeno sedam meseci kasnije. Dedi je rečeno *prevremeno*. I ovaj je bio silno zabrinut zbog toga.

Kada se letnji raspust privodio kraju, moja razbibriga je jenjavala, a ja sam bio sve željniji grada, majke, svoje sobe i, da budem iskren, poželeo sam da odem u školu. „Fića” se opet uparkirao na to predviđeno mesto ispod

šljive, i sve moje stvari, kao i tegle s medom, slatkom od šljiva i ribizli, džak jabuka, upakovane su na zadnje sedište. Ja sam sedeo u majčinom krilu. Nisam se bunio što me je sve vreme grlila. Nije mi bilo nimalo čudno ni kada me otac pomilovao po kosi. Vozio je polako, što zbog tereta, što zbog makadama da ne ošteti auto, i ja sam se uspavao u toplom krilu svoje voljene majke. Kada me je budila, tiho izgovarajući moje ime, ja sam se meškoltio i polako otvorio oči verujući da ću ugledati staru lipu, poznata ulazna vrata i čupave glave mojih drugara iz komšiluka koji su leto takođe provodili u selima, kod svojih baba i deda. Umesto poznate slike ugledao sam sivi parking, nekoliko solitera i prometnu saobraćajnicu. Spoznaja da moji roditelji šta obećaju i urade, dotukla me je. Odbio sam da izađem iz auta. Ali kada mi je otac zavrnuo uvo, nije bilo mesta raspravi. Stao sam preplašen ispred sivog solitera, u samom centru grada. Stan je bio na dvanaestom spratu. Morali smo ići liftom. Nikada se ranije nisam vozio liftom. Metalna vrata su se otvorila, jedna stara baba je nosila pudlicu u nedrima i, kada joj je moja majka nazvala *dobar dan*, ova ništa nije odgovorila. Ušao sam u metalnu kutiju i otac je pritisnuo svetleći kružić. Drhtao sam. Sokočalo je ciknulo i moj želudac se blago pomerio. Kada su se vrata opet otvorila, iza mene je ostala mala bara. Stajao sam postićen ispred vrata novog stana. Majka je počela da viče na oca, optužujući ga da je kriv za moj šok i da nema nameru da svako jutro menja upišanu posteljinu, jedva se sa pelenama izborila. On me je uzeo u naručje i odneo u kupatilo. To je bio prvi put da me je okupao i

presvukao. Pokazali su mi stan koji su dobili od fabrike oružja i municije za koju su radili. Pokazali su mi svoju sobu i veliki krevet, nov nameštaj, kuhinju, terasu, zapretili prstom da ni slučajno ne smem da izlazim na nju i naginjem se preko ograde. Izraz mog otupavelog lica slao je uznemiravajuće signale. Nisam razumeo šta mi govore. Nisam ni večerao. Nisam ni spavao. Cele noći su mi se priviđali pauci, veštice i mitska bića iz priča mojih dedova. Sutradan sam bio u groznici. Krevet ispod mene bio je mokr od znoja i urina. Otac me je uzeo u naručje i, kada sam drugi put otvorio oči, iz ruke mi je virila igla na koju se nadovezivao špric. Crvena tečnost iz moje vene punila je rezervoar. Onesvestio sam se.

Tih dana je u kući bila bolnička atmosfera. Oko mene su bili sirupi, med, limunada, igračke, čajevi i spretne ruke moje majke. Nije išla na posao. Školska godina je počela. Odlučio sam da budem bolestan dok ne odrastem. Imao sam visoku temperaturu, ali ne zbog virusa i prehlade, već zbog straha od novog. Sve je oko mene mirisalo na novo. Taj miris ne volim. Miris novih knjiga, garderobe, tek otvorene paklice cigareta, novog nameštaja prelakiranog, nekorišćenog. Pio sam lekove bespotrebno, ali nadao sam se da ću ostati u krevetu dok se ne završi školska godina ili dok se ne vratimo u kuću majčinog ujaka, sa onim prepoznatljivim pogledom na staru lipu. Ipak ništa nije bilo od toga. Posle nekoliko dana temperatura je splasnula, a ja sam bio primoran da ustanem iz kreveta. Kada je otac tog jutra otišao na posao a majka na pijacu, otpočeo sam istraživanje. Imao sam dovoljno vremena da sagledam svoju sobu i da se priviknem

na nju. Nije bila loša. Istraživao sam druge prostorije u stanu i video vredna blaga sakrivena u fiokama i naht-kasnama. Izašao sam na terasu i pogledao sa dvanaestog sprata u ambis. Vetar je fijuknuo oko moje glave i ja sam seo. Puzeći sam se vratio u dnevni boravak. Posle petog pokušaja ostao sam na nogama i njihao se. Trebalo mi je mesec dana stalnog treninga da odagnam strah i istražim prostranstvo i bogatstvo koje se pružalo pred mojim očima. Živeo sam u novom soliteru, srednjem od tri čuda u industrijskom gradu koji je bujao.

Prvi dan u novoj školi bio je još jedan šok. Ušao sam u razred i nastavnica je glasno izgovorila moje ime i prezime, a svih trideset učenika izgovorilo je u jedan glas *dobro došao!* Gledao sam u pod i u svoje nove cipele. U njima sam ugledao jedan nestašni pramičak kako elektricitetom upaljen vijori iznad glave. Kako nisu bili sigurni da ću se upisati u taj razred, u avgustu, na nastavničkom veću nisu ostavili mesto za moje ime i prezime, nego sam upisan kao poslednji, trideset prvi. Kasnije sam doznao za prokletstvo ispitivanja *otpozadi*. Smeštio sam se u zadnju klupu. Sedeo sam sâm. Neparan. Nikada se jadnije nisam osećao. U stvari jesam, tri sekunde potom kada je jedna pegava devojčica iz prvog reda, kasnije je postala loša pesnikinja i ljubavnica jednog lokalnog slikara, ubila se u dvadeset osmoj godini, ustala i rekla piskutavim glasom da bi volela da se novi učenik predstavi i kaže nešto o sebi. Nadao sam se da će se zemlja otvoriti i progutati me. Svi do jednog su se okrenuli i cerili mi se u lice. Ustao sam, pognuo glavu i rekao skoro isto što bih rekao da pišem svoju biografiju:

Branka Selaković
GLINENI KRALJ

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Spomenka Tripković

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-102-9

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2016.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

СЕЛАКОВИЋ, Бранка, 1985–

Glineni kralj / Branka Selaković. – 1. Deretino izd.
– Beograd : Dereta, 2016 (Beograd : Dereta). – 153 str.
; 20 cm

Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-102-9

COBISS.SR-ID 227180044